

Forslag til forskrift om utvidet jakttid for elg og hjort fra og med 15. august 2022 til og med 31. januar 2025 i kommuner på og rundt Hardangervidda og Nordfjella villreinområder

Høringsnotat – 29. april 2022

Miljødirektoratet foreslår at jakttiden for elg og hjort skal være 15. august-31. januar for kommunene Eidfjord, Ulvik, Aurland, Lærdal, Årdal, Ullensvang, Voss, Hemsedal, Ål, Hol, Gol, Nesbyen, Rollag, Nore og Uvdal, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Vang, Vinje, Tinn, Bykle og Suldal i jaktårene 2022/2023, 2023/2024 og 2024/2025. Høringsfrist er 30. mai 2022.

Bakgrunn

Skrantesjuka er en alvorlig og smittsom sykdom hos hjortedyr. Den ble oppdaget i Nordfjella villreinområde i 2016, og i Hardangervidda villreinområde i 2020. Klassisk skrantesjuka sprer seg langsomt, og det er vanskelig å oppdage sykdommen i en tidlig fase. Det er derfor fortsatt usikkerhet rundt smittestatus i tilgrensende bestander av hjortedyr på og rundt Nordfjella og Hardangervidda. Elg og hjort er antatt mottakelige for skrantesjuka, og miljøsmitte utgjør en risiko for overføring til hjortevilt som har overlappende arealbruk med villreinbestandene som er smittet.

Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) har kommet med en rekke rapporter i forbindelse med funnene av skrantesjuka. [VKM-rapport 26. januar 2021](#) fastholder at miljøsmitte er viktig for overføring av skrantesjuka mellom arter, og at graden av overlappende områdebruk er avgjørende for sannsynligheten for smitteoverføring. VKM påpeker at risikoen for å spre sykdommen kan reduseres ved å redusere bestandene av hjort, elg og rådyr i områder som overlapper med eller grenser til de infiserte villreinområdene.

Mattilsynet og Miljødirektoratet har anbefalt å opprettholde et mål om å begrense skrantesjuka, med håp om å utrydde smitten fra norske hjortedyrbestander, jf. [Mål, strategi og tiltak for håndtering av skrantesjuka i Norge etter positivt funn på Hardangervidda september 2020 - Miljødirektoratet](#). For å oppnå målsettingene har direktoratene anbefalt at en rekke tiltak iverksettes, blant annet reduksjon av elg og hjort på og rundt Hardangervidda og Nordfjella villreinområder.

Regelverk

Jakttidene på hjortevilt fastsettes av Miljødirektoratet med hjemmel i [lov om jakt og fangst av vilt](#) (viltloven) og [lov om forvaltning av naturens mangfold](#) (naturmangfoldloven). Dagens jakttider står i [forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktsesongene fra og med 1. april 2022 til og med 31. mars 2028](#) (jakttidsforskriften). Jakttid på elg er 25. september-23. desember, og jakttid for hjort er 1. september-23. desember, jf. jakttidsforskriften § 2. Miljødirektoratet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra bestemmelsene i forskriften, jf. jakttidsforskriften § 7.

Jakt og fangst er ikke tillatt i tiden fra og med 24. desember til og med 31. desember, jf. [viltloven § 10](#).

Jaktrettshaverne kan selv bestemme når det skal være tillatt å jakte på egen eiendom innenfor jakttidene fastsatt i forskrift. Dette gjelder uavhengig av om det er ordinære eller utvida jakttider.

Effekten av utvidet jakttid

Kommunene i Nordfjellaregionen har i flere år hatt utvidet jakttid fra 15. august til 31. august, og fra 1. januar til 31. januar. Kommunene sentralt og sør i Hardangerviddaområdet har hatt utvidet jakttid i januar 2022.

I perioden før ordinær jaktstart på hjort, ble det i 2020 og 2021 rapportert til sammen 162 felte hjort. Majoriteten av disse ble felt i Lærdal, Aurland og Årdal, som alle er kommuner med høy tetthet av hjort. I perioden før ordinær jaktstart for elg, ble det rapportert felt 58 og 36 elger i henholdsvis 2020 og 2021.

I den utvida jakttiden i januar, ble det i årene 2020, 2021 og 2022 rapportert henholdsvis 53, 113 og 221 felte hjort. De fleste av disse ble felt i kommunene i Vestland fylke (med unntak av Eidfjord), samt i Suldal kommune i Rogaland. Kun 10-20 elg ble rapportert felt årlig i januar de samme årene.

Tallene over er hentet fra Hjorteviltregisteret, og er derfor et minimumstall da ikke alle rapporterer felte dyr med dato. Det er usikkert om dyrene som felles i den utvida jaktidsperioden er fellingene som kommer i tillegg til det som ville blitt felt under ordinær jakttid, men tallene kan tyde på at det samla uttaket av hjort påvirkes positivt.

Innspill fra kommunene

Miljødirektoratet, fylkeskommuner og viltforvaltere i kommuner rundt Hardangervidda og Nordfjella har i 2022 hatt dialog om mulig utvidelse av jakttid. Enkelte kommuner har påpekt at utvidet jakttid kan være et virkemiddel som kan bidra til økt uttak av elg og hjort, et mindretall har påpekt at de ikke ønsker utvidet jakttid, og noen kommuner anser en utvidelse av jakttiden som uproblematisk selv om den ikke nødvendigvis blir utnyttet i særlig grad. Noen kommuner har også rapportert om at jegere/jaktrettshavere har uttrykt at de ikke ønsker utvidet jakttid.

Vurdering av geografisk avgrensning

Kommunene Eidfjord, Ulvik, Aurland, Lærdal, Årdal, Ullensvang, Voss, Hemsedal, Ål, Hol, Gol, Nesbyen, Rollag, Nore og Uvdal, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Vang, Vinje, Tinn, Bykle og Suldal har alle større eller mindre arealer i Hardangervidda eller Nordfjella villreinområder, eller ligger nær villreinområdene. Dette er kommuner som i skrantjesjukesammenheng er vurdert som viktige. Alle disse kommunene er også sentrale i kartleggingsprogrammet for skrantesjuka. Selv om behovet for økt jaktuttak er størst i kommunene med de høyeste tetthetene av hjortevilt, samt i områdene som overlapper med arealer som villrein normalt bruker, mener vi det er relevant å utvide jakttiden i alle kommunene.

Enkelte kommuner har i forkant av høringen uttrykt at de ikke ønsker utvidet jakttid. Flere har begrunnet dette med liten interesse fra jaktrettshavere og jegere, og noen få har også

rapportert om økt uenighet blant jaktrettshavere grunnet ulike synspunkt på jakttidene. Da jegere og jaktrettshavere selv kan bestemme når det skal jaktes innenfor de fastsatte jakttidene, mener vi det ikke er noe i veien for å åpne for denne muligheten. Selv om det er uheldig dersom det bidrar til økt uenighet, tror vi dette kan løses ved dialog.

Jakt i januar

Miljødirektoratet foreslår å utvide jakttiden på elg og hjort i perioden 1. januar til 31. januar i de nevnte kommunene. Hjortevilt trekker som regel ut av områder med mye snø på høsten/vinteren. Dette innebærer blant annet at dyr flere steder samles nede i dalbunner vinterstid, noe som kan gi jegere økt mulighet til å felle hjortevilt som ellers kan oppholde seg i mer utilgjengelige områder.

Utvidet jakt i januar kan gi økt belastning for dyrene, blant annet fordi det er mer krevende å bevege seg i store mengder snø. [Lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd § 20](#) sier at jakt og fangst skal utøves på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Ved endring av jakttidene, er det relevant å vurdere lengden på jakttiden og når på året det kan jaktes. Selv om vi normalt ikke tillater jakt i januar, blir det her en avveining mot bekjempelse av skrantesjuka. Vi anser ikke jakt i januar som så belastende at det vil gå ut over overlevelsen til dyrene som ikke felles.

Jakt i august

Miljødirektoratet foreslår jaktstart på elg og hjort fra og med 15. august i de nevnte kommunene. På denne datoen er kalvene yngre enn ved ordinær jaktstart. De vil imidlertid være over tre måneder gamle, og ligger ikke lenger og trykker når farer oppstår. Kalver av både hjort og elg, som er født til normal tid, antas å følge mora like greit 15. august som ved normal hjortejaktstart 1. september. Men noen kalver blir født seint, og disse kan ha større sannsynlighet for å havne lengre bak mora i en fluktsituasjon. I jegeropplæringen fokuseres det på at jeger ikke skal skyte mora fra kalven for å minimere omfanget av morløse kalver. Dette er også et tema mange jegere er spesielt oppmerksomme på tidlig i jakta. Morløshet som følge av jakt er et relativt lite problem både hos elg og hjort. En studie viser at morløse hjortekalver utgjør 1,5 – 1,7 prosent av det totale antallet gjenlevende kalver etter jakta. Ved eventuell tidligere jaktstart oppfordrer vi jegere til å ha økt fokus på dette. Sannsynligheten for at tidligere jaktstart vil føre til en økt andel morløse kalver anses derfor som relativt liten.

I august kan det være varmt, og økt forstyrrelse i en varm periode kan føre til en større belastning for dyrene. Vi anser imidlertid ikke at tidligere jaktstart vil være utslagsgivende for bestandens kondisjon over tid, selv om det kan bidra til økte forstyrrelser over noen år.

Tidlig på høsten benytter både elg og hjort arealer høyere opp i terrenget, delvis også inne i villreinområdene. Et viktig argument for tidlig jaktstart er at jegere da kan felle dyr som oppholder seg i slike områder, spesielt gjelder dette hjort på vestsida i Nordfjella sone 1.

På Hardangervidda vil jaktstart på elg 15. august sammenfalle med foreslått jaktstart på villrein i 2022 og 2023. Dette vil gi jegere mulighet til å felle både villrein, elg og hjort inne i villreinområdet tidlig i sesongen. Dette er ansett som positivt med tanke på reduksjon av antall hjortevilt i områder hvor skrantesjuka er påvist.

Hensyn til andre brukergrupper

Områder hvor det jaktes brukes også av andre brukergrupper, for eksempel friluftslivutøvere og småviltjegere. Utvidet jakttid kan derfor føre til interessekonflikter. Vi antar at det vil være få konflikter relatert til en utvidet januarjakt, da aktiviteten i januar ofte er lav. Vi antar at det er flere mulige konflikter relatert til tidligere jaktstart i august, spesielt i områder der det er større aktivitet av andre brukere. Miljødirektoratet er ikke kjent med at tidligere utvidelse av jakttiden har skapt konflikter mellom ulike brukergrupper.

Bruk av hund

I tidligere høringer på utvidet jakttid, har høringsinstanser påpekt at jaktstart 15. august kan skape konflikter mellom jakthunder og beitedyr. Som en løsning på dette, har det ikke vært tillatt med bruk av løs hund i perioden fra 15. august til 31. august. Vi foreslår å videreføre dette som et konfliktreduserende tiltak. Alternativet er at det ikke blir tillatt med bruk av løs hund til jakt i perioden fra 15. august til 20. august, da den generelle båndtvangen opphører, jf. [lov om hundehold § 6](#).

Videre har det tidligere blitt pekt på utfordringer relatert til økt belastning på hjortevilt i januar som kan være en tøff måned. For å redusere belastningen noe, har det ikke vært tillatt med bruk av løs hund i perioden fra 1. januar til 31. januar.

I forkant har det kommet innspill om utfordringer med å få tak i ettersøkshund innen kort tid dersom man jakter elg eller hjort langt inne på fjellet. Dette er en sak Miljødirektoratet vil komme tilbake til.

Tidsperspektiv

Situasjonen med skrantesjuka antas å vare noen år til, og vi foreslår å utvide jakttiden for de tre jaktårene 2022/2023, 2023/2024 og 2024/2025.

Konklusjon

Felling av elg og hjort skal som hovedregel skje innenfor de sentralt fastsatte jakttidene. Etter oppdagelsen av klassisk skrantesjuka på villrein, har vi en forvaltningssituasjon som avviker fra normalen. Det er viktig å redusere risikoen for at sykdommen sprer seg, og reduksjon av tetthet av elg og hjort er et viktig ledd i dette arbeidet. Miljødirektoratet ønsker derfor å tilrettelegge for tiltak som kan bidra til å holde bestandene i området rundt Hardangervidda og Nordfjella på et relativt lavt nivå. Reduksjon av tetthet av elg og hjort er viktigst i de områdene med høye tettheter, og de arealene som er inne i villreinområdene.

Utvidet jakttid er ett av tiltakene som kan være motiverende for økt jaktinnsats, spesielt for å ta ut dyr i januar som ellers oppholder seg i vanskelig tilgjengelig jaktterreng, og dyr i august som oppholder seg i eller nær selve villreinområdene.

Jaktrettshaverne har anledning til selv å bestemme når det skal være tillatt å jakte på egen eiendom. Selv om enkelte ikke ønsker utvidet jakttid, kan dette dermed løses ved å avvente jakt til ordinær jakttidsstart.

Miljødirektoratet foreslår at det ikke tillates bruk av løs hund under jakt i periodene 15. august-31. august og 1. januar-31. januar av hensyn til beitedyr og dyrevelferd.

Forslag til forskrift

Med hjemmel i naturmangfoldloven §§ 15 og 16, og viltloven § 9 foreslår Miljødirektoratet følgende endring i jakttider på elg og hjort:

Forskrift om utvidet jakttid for elg og hjort i perioden 15. august 2022–31. januar 2025, Eidfjord, Ulvik, Aurland, Lærdal, Årdal, Ullensvang, Voss, Hemsedal, Ål, Hol, Gol, Nesbyen, Rollag, Nore og Uvdal, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Vang, Vinje, Tinn, Bykle og Suldal kommuner i fylkene Vestland, Viken, Innlandet, Vestfold og Telemark, Agder og Rogaland.

§ 1. Utvidet jakttid for elg og hjort

Jakttiden for elg og hjort er 15. august–31. januar for kommunene Eidfjord, Ulvik, Aurland, Lærdal, Årdal, Ullensvang, Voss, Hemsedal, Ål, Hol, Gol, Nesbyen, Rollag, Nore og Uvdal, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Vang, Vinje, Tinn, Bykle og Suldal i jaktårene 2022/2023, 2023/2024 og 2024/2025.

Bruk av løs hund under jakt etter første ledd er ikke tillatt i periodene 15. august–31. august og 1. januar–31. januar.

§ 2. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks, og gjelder til 1. februar 2025.

Høringsinnspill og høringsfrist

Høringsinnspill sendes Miljødirektoratet via nettsiden

<https://www.miljodirektoratet.no/hoeringer/>. Høringsfrist er 30. mai 2022.